

MILIEUCENTRUM AMSTERDAM, in samenwerking met Dienst Ruimtelijke Ordening
Workshop Hoofdgroenstructuur (HGS)
locatie: Akantes, Nieuwe Herengracht
1 april 2008, 19.30-22.30 uur

Gespreksleider Robbert Hijdra
Aanwezig Maarten van Poelgeest, wethouder
Saskia de Jonge, directeur MCA
Maurits de Hoog, Dienst RO
betrokkenen en belangstellenden (zie presentielijst)
Verslag Verslagbureau Stan Verschuuren / Niek Bosch

Opening

Robbert Hijdra opent de bijeenkomst en zet de opzet uiteen. De bijeenkomst is een vervolg op een eerste discussie over de waarde van de HGS. Op dat moment zijn afspraken gemaakt, en de wethouder wil de stand van zaken toelichten en de reacties van de aanwezigen horen. Daarna wordt aan de hand van een presentatie door Maurits de Hoog van DRO in workshops gesproken over wensen en suggesties aangaande de kwaliteit en kwantiteit van de HGS. Omdat de wethouder is verlaat, zal eerst Maurits de Hoog zijn presentatie geven.

Saskia de Jonge is blij met de grote opkomst op deze bijeenkomst, die het Milieucentrum samen met de gemeente Amsterdam organiseert. Daaruit blijkt hoezeer het onderwerp leeft. Zij is blij dat de wethouder al in een vroeg stadium wil nadenken over de toekomstige invulling van de HGS, en het MCA draagt daar graag haar steentje aan bij. Op de vorige bijeenkomst in Amstelglorie ging het vooral om het instrumentarium van de HGS, en de problemen waarmee groengroepen geconfronteerd worden. Er is toen afgesproken dat de problemen zouden worden opgelost, en wethouder Van Poelgeest zal daarover de stand van zaken geven. Verder is het deze avond vooral de bedoeling om vooruit te kijken. Het is de bedoeling dat de workshops input geven voor de nieuwe structuurvisie. Zij zou de avond een succes vinden als deze interessante gedachten en pennenstreken oplevert voor de toekomstige groene kaart van Amsterdam, zodat die meegenomen kunnen worden in de discussie over de structuurvisies.

Presentatie

Maurits de Hoog meldt dat er eigenlijk niets leukers is voor een stedenbouwkundige dan de opdracht om vanuit je vakkennis met een vrije blik te mogen kijken naar de beste manier om van Amsterdam het centrum van een metropool te maken met als enige kader de vraag wat het groen daarin kan betekenen. Dat kader is ingegeven door de ambitie van het college van B&W om van Amsterdam en omgeving een metropool te maken die juist door zijn groene karakter de concurrentie met andere metropolen kan aangaan. Hij heeft zijn visie al eerder gepresenteerd, en deze werd zo positief ontvangen dat hem is gevraagd de presentatie nu opnieuw te houden als aanzet voor de discussie. Onder het motto 'Van bescherming naar ontwikkeling' is hij aan de slag gegaan. Allereerst heeft hij het groen in de stad in kaart gebracht. Er blijkt sprake te zijn van een grote versnippering. Hij heeft in zijn plannen de mogelijkheden geïnventariseerd om die gebiedjes in samenhang te bekijken, om te komen tot robuuste parken, die een kwaliteitsimpuls moeten krijgen en beter toegankelijk moeten worden gemaakt. Want de HGS is er natuurlijk voor de natuur, maar vooral ook voor de stedeling, om er te fietsen, wandelen, spelen, recreëren en er stilte te vinden. Daarom heeft hij ook bekeken in hoeverre de verbinding kan worden gelegd tussen de groengebieden onderling en met de natuur buiten Amsterdam. Grote voorbeelden voor hem zijn in dat verband steden als Boston en Singapore met zijn parkconnectors: onderlinge verbindingen tussen grote stadsparken. Hij schetst een netwerk van ecologische wandel- en fietspaden, zodat een integrale opzet ontstaat en Amsterdam zich met recht een groene metropool zou mogen noemen. Al met al is sprake van een omvangrijk en kostbaar programma, daar moeten prioriteiten in gesteld worden. Mogelijk dat de discussies in de workshops daar meer helderheid in kunnen bieden. De financiering zou deels uit de waardestijging van het vastgoed in de omgeving kunnen komen.

Vervolgens beantwoordt hij informatieve vragen.

De stand van zaken

Maarten van Poelgeest, wethouder, schetst de stand van zaken. Bij de eerste bespreking in augustus 2007 werd geconstateerd dat sprake was van verouderde bestemmingsplannen die niet in overeenstemming waren met het Structuurplan en zorgden voor gaten in de planologische bescherming van de HGS. De situatie is nu scherper in beeld gebracht. Al met al bleek het te gaan om 32 bestemmingsplannen. Hij heeft de desbetreffende stadsdelen gevraagd een begin te maken met het actualiseren van die bestemmingsplannen. Inmiddels is het aantal bestemmingsplannen waar hij mee te maken heeft teruggebracht tot 23. Daarnaast bereiden stadsdelen nieuwe bestemmingsplannen voor. Er wordt dus voortgang geboekt, maar het kan sneller.

Verder heeft hij een conferentie georganiseerd over de HGS met stadsdelen, centraalstedelijke diensten en omliggende gemeenten, om te peilen hoe wordt gedacht over de HGS. De conclusies:

- de HGS blijft ook onder de nieuwe Wet RO een goed instrument om het groen van de stad te beschermen. Omdat de toetsing niet meer via het Structuurplan maar via de Verordening op de stadsdelen verloopt, heeft de centrale stad de sanctiemogelijkheid om een bestemmingsplan nietig te verklaren als het niet aan de eisen voldoet. Daarom verwacht hij dat de stadsdelen al in een vroegtijdig stadium de samenwerking zullen zoeken met de stedelijke Technische Adviescommissie.
- de stadsdelen en diensten steunen de HGS. Eén stadsdeelbestuurder was zelfs blij met de HGS omdat die het stadsdeel tegen zichzelf beschermt.
- het vigerend toetsingskader voldoet niet altijd even goed. Het kan een obstakel zijn in het streven om gebieden meer open te leggen voor de stedelingen, bijvoorbeeld door het aanleggen van kunstgrasvelden in kleine sportparken of het realiseren van voorzieningen. Dat kan positief uitgelegd worden, maar het betekent ook dat functie van gebieden waar bijna niemand komt, steeds weer ter discussie zal staan.
- er kan een aantal gebieden toegevoegd worden aan de HGS, kleine gebiedjes als Huis te Vraag, de Hoeckelingsdam bij Durgerdam, of de Noorder IJplas. Daar is in de gemeente draagvlak voor. Aan de andere kant kunnen er ook gebiedjes uit de HGS gehaald worden die nauwelijks groen kennen, zoals het jachthavengebied bij het Amsterdamse Bos.
- er leeft de wens om geen statische maar een dynamische groenstructuur te creëren. Er moet in gebieden geïnvesteerd worden om ze aantrekkelijk te maken. Een voorbeeld is het Vliegenbos. Want ook hier geldt: de functie kan onder druk komen te staan als er te weinig mensen komen.
- aan de onderlinge verbindingen tussen het groen is in het verleden niet zoveel aandacht besteed. Goede verbindingen voor wandelaars en fietsers zijn misschien nog wel belangrijker dan de totale omvang van de HGS. Want via verbindingen ontstaat een structuur. Hij kan zich voorstellen dat het niet alleen voor stedelingen maar ook voor toeristen erg aantrekkelijk is om fiets- en wandelverbindingen in tien minuten in of vanuit de stad in het groen te kunnen zitten. Dat kan helpen om van Amsterdam de groene metropool te maken die het gemeentebestuur voor ogen staat. Sommige van die verbindingen zijn er al, in andere zal nog flink geïnvesteerd moeten worden. De recreatieve routes kunnen wellicht gecombineerd worden met ecologische routes.

Hij vond de eerdere presentatie van Maurits de Hoog erg inspirerend en enthousiasmerend, en merkte dat dat ook geldt voor de aanwezigen. Die presentatie kan gezien worden als een aftrap voor de discussie, want er zal nog veel gepraat moeten worden om invulling te kunnen geven aan wat hem voor ogen staat.

Robbert Hijdra hoorde de wethouder zeggen dat het met de bestemmingsplannen wel wat sneller kan. Is hij van plan daar wat aan te gaan doen?

Maarten van Poelgeest antwoordt dat dat van plek tot plek verschilt. Het is niet zo dat hij maar met zijn vingers hoeft te knippen en dat het dan gebeurt. Voor sommige plekken is het al geregeld, aan andere wordt gewerkt. De centrale stad heeft de bevoegdheid een aanwijzing te geven, maar zo zit de bestuurscultuur van Amsterdam niet in elkaar. Het is een geluk bij een ongeluk dat de gemeente in grote delen van de stad grondeigenaar is. Daardoor zal geen sprake zijn van bouwvergunningen die moet worden afgegeven omdat een bestemmingsplan verouderd is en een voorbereidingsbesluit niet is

genomen. Maar sommige gebieden zijn kwetsbaar omdat de gemeente daar geen grondeigenaar is. Die gebieden zijn al in beeld gebracht. Het gaat bijv om de Osdorperweg, maar hij heeft begrepen dat dat probleem is opgelost, en dat het in de Structuurvisie definitief geregeld zal worden.

Maarten van Poelgeest weet dat er in het verleden dingen zijn fout gelopen, en hij gaat ervan uit dat waar wordt gebouwd, dat gebeurt omdat rechten zijn opgebouwd. Hij denkt niet dat er dan nog kan worden ingegrepen, maar zal dat nagaan.

Robbert Hijdra vindt deze avond niet het moment om al te zeer in de details te duiken. Wie prangende vragen heeft over netelige kwesties kan zich het beste tot het MCA richten, zodat van daaruit de juiste mensen benaderd kunnen worden.

Workshops

De aanwezigen splitsen zich op in twee workshops. In elk van de workshops wordt de helft van de tijd gepraat over het aspect van de kwaliteit, en de andere helft over de kwantiteit van de HGS. Om dubbelingen te voorkomen is de inbreng van beide workshops samengevoegd.

KWALITEIT

gespreksleider Saskia de Jonge

- Uitgangspunt zou moeten zijn verhoging van de natuur- in plaats van de gebruikswaarde. *Reactie: Dat is juist het punt van discussie: moet de HGS aangeharkt zijn of ecologisch.*
- Een van de leidende principes zou afwisseling moeten zijn, variatie. Bijvoorbeeld bij een plas: aan de ene kant een vernatte ecologische oever, aan de andere kant een strandje.
- In de HGS verdwijnt de variatie. Het gaat vooral om gladgeschoren gras met bomen; makkelijk in onderhoud. Er moet meer variatie komen - en er mogen best stukken zijn waar geen mensen kunnen komen. Dat maakt de Nieuwe Meer zo interessant, met stukken waar gefietste kan worden en stukken waarniet of nauwelijks mensen komen.
- Verbindingen zijn heel belangrijk. Ook die moeten gevarieerd zijn: enerzijds geschikt voor spierkrachtrecreatie, doe-groen of pannenkoekenhuisjesgroen, en anderzijds zeker ook als ecologische verbindingen van ruwe natuur. Voorkomen moet worden dat natuur te veel als dienstbaar aan de mens wordt uitgelegd.
- De kwaliteit van de natuur wordt bepaald door diversiteit, en diversiteit wordt weer bepaald door de variëteit in begroeiing. Omgevallen bomen spelen daar een belangrijke rol in; niet weghalen. Ze zijn bovendien goed om in te spelen
- De kwaliteit van het groen is momenteel slecht: functieloos, op de hondenuitlaatplaatsen na.
- Kwaliteit van groen hangt qua beleving direct samen met hoge, grote bomen. Het lijkt alsof met het oog op onderhoud vooral wordt gekapt, en het duurt jaren voor de nieuwe bomen weer een behoorlijke omvang hebben, als er al geen waaihout wordt geplant omdat het snel groeit - en weer snel omvalt. De keuze van te planten bomen zou mede bepaald moeten worden door de mate waarin zij bijdragen aan een betere luchtkwaliteit.
- De natuur levert ook een belangrijke bijdrage aan de luchtkwaliteit.
- De gebruikswaarde van natuur mag niet de overhand krijgen in de HGS.
- Uit het oogpunt van sociale veiligheid en onderhoud vindt veel kaalslag plaats. Er komt veel vlakgroen met bomen en dat gaat ten koste van de variatie en de kwaliteit. Met inachtneming van de sociale veiligheid zou dat beleid teruggedraaid moeten worden.
- Bij groen wordt veel gedacht aan natuur, maar gebruik door mensen is ook belangrijk. Toegankelijkheid en inrichting zijn ook belangrijke aspecten. Groen moet functioneel zijn, het moet 'beleefd' kunnen worden en er ook uit kunnen consumeren (appeltje eten in plaats van alleen kijken naar mooie bomen).
- Het is belangrijk dat in groengebieden voor de kinderen ook speelplaatsen komen waar zij de natuur kunnen beleven.

- De HGS zou het geraamte van de stad moeten zijn dat de bebouwing draagt, de schade ervan (luchtvervuiling) beperkt. Dat is in het verleden ernstig verwaarloosd. Daarom zou er met terugwerkende kracht aan het groene skelet gewerkt moeten worden.
- Het leven van de dieren in de natuur is nog niet ter sprake gekomen. Bij het realiseren van groen zou het creëren van biotopen de norm moeten zijn. Dat betekent dus: geen kunstgras sportvelden. En de mate van bescherming zou moeten afhangen van de mate van biodiversiteit in een biotoop.
- Er lijkt een trend te zijn om ook groene daken als groen te zien, maar dat groen bevindt zich op privéterrein, en is van generlei waarde voor buitenstaanders.
- Er moet meer ingezet worden op het verbeteren van zowel de functionaliteit als de kwaliteit van het groen.
- Het is jammer dat het groen in de buurt nu niet voldoet. Daar moet aandacht voor komen, zodat kinderen vlak bij huis de natuur kunnen beleven. Het is ook goed voor de sociale cohesie in een buurt.
- Kwalitatief groen kan volgens drie invalshoeken worden benaderd: Bruikbaarheid, uitstraling en technische kwaliteit (= kwaliteit van bomen). In dat opzicht is de kwaliteit van het Amsterdamse groen redelijk goed; 'tel je zegeningen'. Een andere indeling zou kunnen zijn: welk groen is openbaar toegankelijk, welk semi-openbaar en welk niet openbaar?
- De expertise van groen en beheer is verloren gegaan met de instelling van de stadsdelen, terwijl goed onderhoud essentieel is. De kwaliteit van de groenbeheerders(kennis) is verloren gegaan. En budgetten zijn beperkter geworden, waardoor het onderhoud om de kwaliteit te handhaven in het gedrang komt, hierdoor worden bomenziekten onvoldoende bestreden. De krachten van de stadsdelen zouden gebundeld moeten worden bij het onderhoud, in plaats van allemaal het wiel opnieuw afzonderlijk uit te vinden.
- Er is een snelle doorstroom van ambtenaren op het Vliegenbos-dossier. Steeds moeten zij opnieuw geïnformeerd worden over de kwaliteit van het Vliegenbos. Het Vliegenbos is wilde natuur. Heel veel recreanten in dit bos is niet verenigbaar met het behoud van de aanwezige natuur. Zowel de kwaliteit groen als de natuurkwaliteit gaan achteruit. Het Vliegenbos is aangelegd voor de stadsbewoners van Noord, zodat ze niet de stad uit hoeven. Dat moet zo blijven, want daarmee wordt het aantal autobewegingen en de CO₂-uitstoot beperkt.
- Er moet een link met de ecologische structuur gelegd worden. Want nu staat de bescherming van soorten op de tocht en daarmee de diversiteit van soorten. De HGS moet geen functioneel gebruiksinstrument worden. De natuur moet voorop staan. En op sommige plekken moeten regels doorgevoerd worden voor een hondenverbod. Dit dient in samenspraak met omwonenden te gebeuren.
- De kwaliteit van het groen in de westelijke tuinsteden loopt hard terug. Alle groen verdwijnt. Van een tuinstad is geen sprake meer, terwijl dat toch de bedoeling was: dat kinderen zouden kunnen spelen in het groen tussen de huizen, dat je de vogels kon horen zingen en de vlinders kon zien fladderen.
- Er worden te veel groen en bomen weggehaald omdat er in het groen van alles te doen zou moeten zijn. Maar ontwerpers willen er gewoon hun stempel op drukken. Bovendien, als er al sprake is van compensatie, is dat groen altijd van mindere kwaliteit dan wat er stond. Het ontwerp van Geuze is niet wenselijk. Het wordt te rigoureuus aangepakt.
- Laat gewoon staan wat er is. *Reactie: Het is wel goed om de aangewezen ontwikkelgebieden door te lichten/te bediscussiëren. Wat is hier de opgave? Is dit het goede gebied en wat speelt daar speelt de komende vijf jaar?*
- Compensatie van groen gebeurt, maar de kwaliteit daarvan blijft achter.
- Het kwaliteitsaspect van groen wordt nog onvoldoende in relatie gebracht met het gezondheidsaspect. Groen moet benaderd worden vanuit kwaliteitsindicatoren (gezondheid) en beleving, zodat mensen de natuur kunnen zien, ruiken, horen en proeven. Van daaruit moet gekeken worden welk groen daarbij past.

- De huidige staat van het Vondelpark is een schande. Er zouden best eekhoorns te zien kunnen zijn, leuk voor kinderen. Dit is wat anders dan fietsverbindingen en bruggen die toegevoegd zouden moeten worden, de parkconnectors.
- Er moeten meer bankjes komen. Kijk eens naar de buitenlandse parken.
- Het is niet verstandig de verbindingsoost-west via de volkstuinpark te laten lopen, want volkstuinen zijn nu al kwetsbaar en inbraakgevoelig.
- Waarom maakt Amsterdam geen continentenparken? Dus werken met bomen uit verschillende streken.
- Woningen in het groen zijn eventueel toelaatbaar, maar kantoren niet.
- Meer inzetten op kinderboerderijen.
- Groengebieden moeten goed gebruikt worden. Het recept daarvoor is blijkbaar fietspaden, e.d. maar ecologie is ook belangrijk. De diversiteit zou meer benadrukt moeten worden.
- Het belang van de bevolking moet voorop staan en niet wat er rondom Amsterdam gebeurt. Geen designplaatjes. Niet te veel uitleggen. Juist dat rommelige allegaartje is belangrijk voor de beleving.

KWANTITEIT

gespreksleider: Piet Eilander

- De HGS moet minimaal blijven zoals die nu is, er mag hooguit gebied bij komen. Dat moet goed beschermd worden, daar moet respect voor zijn.
- De Waterlandse zeedijk ontbreekt als prioriteit. Die zou de oost-westverbinding verbeteren, evenals de verbinding met de Noorder IJplas. *Reactie: het is geen echte prioriteit. Het lift mee met andere ontwikkelingen.*
- Het centrale park in Zuidoost moet ook worden opgenomen in HGS.
- Huis de Vraag en de groene oeverlanden ook toevoegen.
- Het Rondje Sloterplas moet afgemaakt worden.
- Een centraal park bij de Gaasperplas is een uitstekend idee, zeker nu het Bijlmerpark al verdwenen is.
- Het aloude ecolint moet worden versterkt (er is al tien jaar niets aan gedaan en de kwaliteit neemt af) en worden doorgetrokken naar de Amstel via de Kruislaan. *Reactie: dat vergt wel een aanpassing van het bestemmingsplan Overamstel binnendijs. Maurits de Hoog: het lijkt logisch een verbinding tot stand te brengen tussen de Kruislaan en de Zuidelijke Wandelweg, maar er moet goed over nagedacht worden hoe die moet lopen.*
- De Brettenzone behoort onderdeel uit te maken van de HGS
- Het Westelijk Havengebied biedt kansen. Wilde natuur kan hier prima gedijen.
- Een kwalitatieve impuls van de Zuidoever Gaasperplas is uitstekend, maar of het haalbaar is valt te betwijfelen, want stadsdeel Zuidoost wil er gaan bouwen; het is een voor twaalf.
- De hele scheggenstructuur in Amsterdam-west van de Sloterplas tot Halfweg inclusief de Osdorper polders en de Lutkemeerpolder zou een stevige structuur van verbindingen moeten krijgen om versnippering tegen te gaan.
- De ringvaart Haarlemmermeer zou een mooie groene as kunnen zijn. Er zijn echter wel knelpunten waar het stopt: Akersluis en de molen van Sloten, waar stadsdeel Osdorp een school gepland heeft; Sloterplas, Nieuwe Meer bij de Haagseweg, Wiedijkpark.
- Binnenstedelijk zijn nog vele groene verbindingen / ecolinten mogelijk die opgenomen moeten worden in de HGS: trambanen, taluds van trein en metro, een aan te leggen ruiterspadennetwerk door de parken.
- Eigenlijk zou de HGS een HGWS moeten worden, een hoofd groen/waterstructuur - in bijna alle groengebieden ligt immers ook al veel water (Nieuwe Meer, Sloterplas, Gaasperplas). Dan kan ook de waterkwaliteit meegenomen worden, en krijgt het IJmeer de planologische bescherming die voorkomt dat er bij Almere een tweede IJburg wordt gebouwd - zonder compensatie natuurlijk. *Remco Daalder: het IJmeer wordt al in Europees verband beschermd (Natura 2000 gebied).*

- De stadsdelen zijn een gevaar voor de groengebieden. Via salamitactiek ondermijnen zij structureel het beleid. Osdorp en Geuzenveld/Slotermeer knabbelen steeds meer af van het groen rond de Sloterplas. En stadsdeel Zuidoost gaat uit van het standpunt dat een park zichzelf moet kunnen exploiteren. Daarom zijn veel bomen gekapt om woningen te kunnen bouwen die het geld moesten opbrengen om het bos naast de woningen te onderhouden. Misschien wordt wel het besluit genomen om de Zuidoever te bebouwen, terwijl het voorgestelde park rond de Gaasperplan zo mooi lijkt. Waarom wordt dat toegelaten, en waarom blijft de wethouder zich zo vriendelijk opstellen tegenover de stadsdelen? *Reactie: dat is ook het gevolg van de bouwopgaven die de centrale stad de stadsdelen oplegt.*

ANDERE ASPECTEN / PROCEDURE

- Herinrichting van groen vraagt om een stevig participatietraject met bewoners, dat verder gaat dan de hondenbezitters en ouderen. Verbreed de doelgroep, dan kan de rol van de ontwerpers ingeperkt worden, want die missen vaak groenkennis.
- Er zou vanuit DRO minder met de liniaal gewerkt moeten worden, zoals in de presentatie, maar meer met omwonenden moeten worden gepraat over wat zij nu willen. *Reactie: dat is niet de schaal waarop een structuurplan wordt gemaakt.*
- De aanwezigen bij dit debat zijn een homogene groep, heel erg wit en redelijk oud. Het is belangrijk om ook andere bevolkingsgroepen bij deze discussie te betrekken.
- Voorwaarde voor dit soort plannen is, dat alles concreet op papier staat, zodat niet vijf jaar wordt gediscussieerd over een steeds veranderende visie. Wat is er nodig en in welk tijdsbestek? Waar wordt er gebouwd, zodat duidelijk wordt in hoeverre groen wordt aangetast. Bedenk bovendien: sloopnieuwbouw kost 10% meer ruimte. *Reactie Maurits de Hoog: is het niet beter om eerst de HGS vast te stellen en dan pas te bepalen waar gebouwd/verdicht kan worden? Tot nu toe werd de andere volgorde gebruikt.*
- Als wordt gestreefd naar een groene metropool moet het geld daarvoor gereserveerd worden, in plaats van het uit rood te financieren. Amsterdam is rijk genoeg. *Reactie: Maurits de Hoog: het is slim om mee te liften op de ontwikkelingen. Zo wordt het park in Amsterdam-Noord voor €39 miljoen opgeknapt, en dat geld komt van de Noord/Zuidlijn. Zoiets is ook gelukt met de brug over het Amsterdam-Rijnkanaal bij IJburg. Als er plannen zijn en de kosten zijn bekend, zijn er altijd potjes te vinden.*
Reactie Remco Daalder: rood voor groen werkt niet altijd, omdat woningbouw niet altijd winst oplevert. Zo kost IJburg de gemeente Amsterdam alleen maar geld. Daarom is het zaak dat de natuur altijd eigenstandig wordt opgevoerd. Dat kan, door te wijzen op de economische waarde van natuur. Want door groen verbetert het woonmilieu, en een goed woonmilieu trekt investeerders aan, met name investeerders die belangrijk zijn voor de kenniseconomie. Men kan zelfs zeggen dat groen nodig is om het rood te behouden.
- Zijn er geen wettelijke bepalingen waarin een groennorm/toets is vastgelegd, en waarin wordt gedefinieerd wat groen is (is een kunstgrasveld groen?). En zo die er niet is, moet die niet opgesteld worden, bijv. 2%, zoals er ook een kunstnorm is? Begraafplaatsen kunnen waarschijnlijk wel als groen worden aangemerkt, maar geldt dat ook voor wandelwegen naast snelwegen? *Reactie 1: In de gemeente Haarlem wordt met een groentoets gewerkt. Reactie 2: Alterra heeft in het rapport 'De groene meters' eens als norm 75m² bereikbaar groen per woning opgesteld - en daar voldoet Amsterdam beter aan dan Den Haag. Bij het bouwen in het groen wordt van twee kanten aan die norm geknabbeld. Daarom is Alterra voor verdichting binnen de rode contour.*
- Meten is weten. Het is belangrijk te weten welk groen de stad heeft en wat het einddoel is (visie), en hoe weg is die daarheen leidt. Samen met gebruikers en stadsdelen moet dit geïnventariseerd worden en vastgelegd. Want als niks is vastgelegd, dan is het niet goed geregeld. *Reactie: we hebben waarschijnlijk niet de locaties voor compensatie. En er bestaat al een toetsing van initiatieven in de HGS via de Technische adviescommissie HGS.*

- Het is belangrijk dat er openheid van zaken wordt gegeven rondom plannen. Bij de Riekerpolder is dit onvoldoende gebeurd.
- Werk meer samen met de woningcorporaties.
- Waarom wordt het instrument monument niet gebruikt voor groen?

Plenaire terugkoppeling

Piet Eilander meldt als gespreksleider van de workshops over kwaliteit dat de tijd eigenlijk te kort was om alle aspecten van kwaliteit goed te bespreken. Er is wel een aantal duidelijke wensen en zorgen uitgesproken.

zorgen

- de HGS mag niet lijden onder de noodzakelijke woningbouw. Men pleitte voor verdere verdichting binnen de rode contouren;
- is woningbouw wel nodig om de kwaliteitsimpuls van de HGS te financieren? Kan dat geld niet anderszins gegenereerd worden?
- de stadsdelen zijn het grootste gevaar voor de HGS;
- groengebieden worden soms te rigoureuus aangepakt om ze gebruiksvriendelijk te maken. Daar holt de natuurkwaliteit van achteruit terwijl zo'n aanpak vaak niet aansluit bij de wensen van bewoners. Bewoners zouden meer bij het maken van plannen betrokken moeten worden;
- ontwerpers willen te veel ontwerpen, in plaats van zuinig te zijn op wat er is.

wensen

- de gedane suggesties toevoegen aan de HGS (Teleport, Slotterplas, Havengebied, Gaasperplas, ecologische verbindingen);
- groen kwantificeren, enerzijds via een groentoets bij de planvorming, zodat groen dat verdwijnt gecompenseerd kan worden; anderzijds door een norm op te stellen voor het noodzakelijke oppervlak groen per woning in de stad of de afstand van een woning naar groen;
- water betrekken bij de HGS, met de kanttekening dat water en groen hetzelfde noch onderling uitwisselbaar zijn.
- verbetering van de natuurwaarde van groen moet prominent in het plan aanwezig zijn. Bij groen gaat het niet alleen om gebruiksgroen, maar ook om variatie, biodiversiteit, spanning - en met het oog op dat laatste: groen moet niet altijd open zijn.

Saskia de Jonge was gespreksleider van de workshops kwantiteit. Zij schetst in grote lijnen wat is ingebracht. Voorop stond dat men van mening was dat water onvoldoende expliciet is opgenomen in de HGS, terwijl water ook natuurbeleving biedt. Daarnaast was er een breed scala aan wensen:

- er moet een grote diversiteit zijn aan groen: om in te wandelen, spelen/leren, klauteren en struinen, en dat mag allemaal in één park. Het groen moet niet aangeharkt zijn, rommelig groen moet;
- er moet groen dicht bij huis zijn;
- het beheer moet beter. Eigenlijk is er geen sprake van beheer maar van onderhoud door mensen die geen verstand van zaken hebben; de mensen die wel verstand van zaken hadden zijn wegbezuinigd. Om de kosten te drukken wordt vooral gekeken naar onderhoudsvriendelijke beplanting, maar dat heeft geen natuurwaarde;
- de natuur moet een beleving zijn die alle zintuigen prikkelt.
- fietspaden moeten meer zijn dan rechte lijnen op een kaart.

Enkele aanwezigen vullen de inbreng van de gespreksleiders aan:

- de natuur moet open zijn en ruimtebeleving bieden voor wie de hele dag opgesloten zit in de stad en het verkeer;
- de intrinsieke waarde van natuur is niet ter sprake gekomen; er wordt alleen vanuit de mens over natuur gepraat;
- bij het ontwikkelen van de HGS moet worden hersteld wat vergeten is bij de stadsontwikkeling: biotopen in de stad en diversiteit in groen.

- er wordt tav de financiering van de kwaliteitsimpuls van de HGS steeds gesproken over rood betaalt voor groen; een gruwel. Er moet naar andere financieringsbronnen gezocht worden;
- bij de diversiteit gaat het niet alleen om diversiteit van flora en fauna, maar ook van de gebruikers: kinderen, volwassenen en ouderen, mensen uit verschillende culturen (applaus);
- groen is belangrijk voor de luchtkwaliteit;
- er moeten eisen worden gesteld aan de bebouwing aan de randen van de HGS. Het mag niet zo zijn dat als je in een natuurgebied bent, je de bebouwing boven de bomen ziet uittoeren;
- kijkgroen mag niet meer in de stad, volgens de stadsecoloog van Groningen; daarvoor is het veel te duur. Er moet gestreefd worden naar multifunctioneel groen, waarvan de ecologie natuurlijk een heel belangrijke functie moet zijn.

Het besluitvormingstraject

Ton Bossink, projectleider Structuurvisie, gaat nader in op de procedure. Het proces staat nog helemaal aan het begin; de formele collegeopdracht is nog niet eens gegeven. Het hele traject gaat drie jaar duren, waarbij elk jaar een eigen accent heeft. 2008 staat in het teken van luisteren en ideeën opdoen. De drie bijeenkomsten van augustus, februari en nu leveren de beleidsmakers belangrijke input op. Na het zomerreces worden mensen uitgenodigd om te participeren op een gebiedsgerichte manier. De uitdaging is daarbij om integraal te kijken, en dus oog te hebben voor alle andere noden en wensen in de stad. In 2009 wordt de visie opgesteld, en in 2010 start het besluitvormingstraject, met inspraak etc., zodat het plan eind 2010 kan worden vastgesteld door de gemeenteraad.

Maarten van Poelgeest voegt daaraan toe dat het huidige college eind 2009 een besluit neemt over een concept-plan. Dat kan vervolgens een rol spelen bij de verkiezingen. Daarna is het aan de nieuwe gemeenteraad om uiteindelijk een definitief besluit te nemen.

Afsluiting

Maarten van Poelgeest benadrukt dat er in het proces nog heel veel gepraat en gediscussieerd zal worden voor de HGS definitief vorm kan krijgen. Er is deze avond veel gezegd, en hij wil ingaan op een paar punten die hem erg opvielen.

- Weliswaar is de HGS louter een ruimtelijke categorie, maar die ontlokt wel felle programmatische discussies over functies en kwaliteit, over parken, postzegels en routes. Hij is blij met die discussies, want in zijn ogen zou de HGS in plaats van een toetsingskader veel meer een kader moeten zijn waarin de ontwikkelingen voor de komende tien jaar worden geschetst. Dat was bij eerdere plannen ook de bedoeling, en hij hoopt dat de Dienst RO nu echt slaagt in haar ambitie om van de HGS een actiegerichte kaart te maken.

- In de discussie werd meermalen gesteld dat de kwaliteit van de HGS onvoldoende is. Daarbij werd een direct verband gelegd met het beheer. Hij kan zich inderdaad voorstellen dat de laatste tien, twintig jaar geknepen is op het beheer. Hij beseft terdege dat elk plan staat of valt met goed beheer.

- Bij de discussie over het gebruik leek het wel of gezocht moet worden naar een toverformule waarmee alle functies mogelijk worden in een bepaald gebied; dan zou iedereen tevreden zijn. Hij gelooft daar niet zo in, die oplossing is te makkelijk. Zijns inziens moet per gebied gekeken worden wat de beste opties zijn zonder dat het karakter van een gebied geweld wordt aangedaan. Hij denkt wel dat het van belang is dat op de kaart wordt aangegeven bij welke delen van de HGS de nadruk op welke functies zou moeten liggen, zodat een bepaalde gelaagdheid ontstaat. Dan kan de discussie wat gericht worden. Hij is lid van een werkgroep waarin wordt toegewerkt naar een structuurvisie voor de randstad in 2040. Binnen die werkgroep maakt hij zich hard voor een beleid van stedelijke verdichting en verzet hij zich tegen allerlei vinex-locaties. Die leiden slechts tot meer verkeer en aantasting van het Groene Hart en bieden een weinig uitdagende omgeving. Die opstelling wil hij in Amsterdam waarmaken. Daar wil hij 20.000 woningen meer realiseren dan de afgesproken taakstelling (van 50.000), zonder groengebieden op te offeren. Het zal er wel toe leiden dat de contrasten in de stad groter worden. In groene gebieden zal men altijd het besef houden dat men zich in een stedelijke omgeving bevindt. Hij kan zich dan ook niet vinden in de opmerking die werd gemaakt over de Sloterplas. Ongetwijfeld zal daarover in het kader van het Structuurplan nog wel discussie plaatsvinden.

Het kaartje zal bij het Structuurplan een belangrijke plek krijgen. Het beperkt zich nu tot de gemeentegrenzen, maar gezien het gedrag van de burgers strekt de stad zich over de gemeentegrenzen uit. In zijn visie reikt de stad van Almere tot de Haarlemmermeer en van Aalsmeer tot Zaanstad. In de regio's over de gemeentegrenzen heen bevinden zich ook mooie natuurgebieden die voor de stedelingen van groot belang zijn. Niet voor niets worden de recreatieschappen betrokken bij de planvorming. Amsterdam is dan ook bereid te investeren in dat groen.

Een deel van de discussie was ook hoe ontwikkelingsgericht de HGS moet zijn. Sommigen ervaren dat als bedreigend. Hij begrijpt dat, omdat die mensen de uitkomst niet kennen. Hij hoopt echter dat zij de komende anderhalf jaar het traject zonder angst durven instappen en volop durven participeren en kijken waar men zijn voordeel mee kan doen, en dat te koppelen aan investeringsvragen.

Saskia de Jonge roept de wethouder op om wat deze avond is besproken, in te brengen in het college van B&W. Speciale aandacht vraagt zij voor de regio: als men daar ook gaat bouwen is Amsterdam nog meer groen kwijt.

Zij dankt de aanwezigen voor hun bijdrage.

Deelnemerslijst HGS bijeenkomst 1 april 2008

Naam	Organisatie
Anneke Bierenbroodspot	Parken Buitenveldert
Arjen Breur	MCA
Atie Patijn	Tuingroep Zonnehoek
Auke Boersma	St. Vliegenbos
Barn Geurts	GroenLinks
Ben Bles	
Bert Meester	GroenLinks Amsterdam Zuid-Oost
Bruce Cohen	
Carla van Mierlo	vtp Lissabon
Carolien de Jong	vtp Amstelglorie
Ed Buijs	DRO
Elly v.d. Brink	Groenhoven
Els Knipscheer	vtp Buikslotermeer
Eric de Lijser	vtp Amstelglorie
Erik Swierstra	Westelijke Tuinsteden
Evelien Eshuis	ARS
F. Peelen-Klapwijk	
Fred Vogelzang	Vr.v.Gaasperplaspark
Geert van Poelgeest	Haags Milieucentrum
Gerard Kok	Tuinpark Nwe Levenskracht
Hans Huijsman	St. Vliegenbos
Henk Celie	Dorpsr. Sloten/O. Osdorp
Henk Smit	vtp Eigen Hof
Henk Timmermans	Haags Milieucentrum
Hennie Teijssen	Noordzijde 261, 1064 ME
Herman Wals	Vr. Beatrixpark
Ineke Wilkens	St. Vliegenbos
J.C. Moes	vtp Amstelglorie
Jan Heijns	MCA
Jan Pot	vtp Ons Buiten
Jan-Kees van Dijk	Ver.De Oeverlanden Blijven!
Jeroen Kappers	vtp Klein Dantzig
Jettie v.d. Elsen	vtp Nieuwe Levenskracht
Jonker Addy	Bestuur MCA
Joop Kuik	tuinvereniging Eigen Hof
Joyze	Groene As
Kees van Tilburg	Beschermers Amstelland

Naam	Organisatie
Ko Droogers	Bestuur MCA
Luc Noordman	Monumentale Bomencommissie Oud Zuid
M. El Filali	ASW
Maaïke Renard	DRO
Maarten van Poelgeest	Wethouder RO
Marco Matthijsen	vtp Nieuw Vredelust
Marianne Osnabrug	vtp Amstelglorie
Marijke van Diepen	MCA
Maurits de Hoog	DRO
Michel Koper	Bureau stadsnatuur
Niek Bosch	DRO
P Kranenburg	J. van Soestdijkstr.41, 1111BB Diemen
P.J. Hafkamp	
Peter van der Fluit	Stadsd. Oud Zuid
Petri Schimmel	vtp AmstelGlorie
Piet Eilander	DRO
Remco Daalder	DRO
Richard Bakker	Westelijke Tuinsteden
Rick Goudsmit	Noorderbelang
Rick Goudsmit	
Rob Noij	Stadsd. Zuidoost
Robbert Heijdra	Natuurmonumenten
Roland Haffmans	Bewoners Platform Zuidas
Ron van Soest	Stadsd. Zuideramstel
Ruud Repko	Stadsd. A'dam Noord
Saskia de Jonge	Directeur MCA
Sjoerd Bartlema	Brettenzone
Tamar Bosma	
Thilde Kuit	St. de kwade zwaan
Ton Bossink	DRO
Ton van Oostwaard	Hoofd Groen Gemeente Amstelveen
Vera Steenhart	st. W.H. Vliegenbos
Victor Falticeanu	Vr. Gaasperplaspark
Winnie Meyer Ricard	A6-A9
Wouter van der Wulp	V V S
Yvonne van Wagenveld (x2)	ANBO

NB. Contactgegevens zijn bekend bij MCA